

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2020_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньо-професійною програмою **Фінанси, фінансовий менеджмент**
та страхування
(назва програми)

на тему: **«Фінансова оцінка активів комерційного банку»**
(назва теми)

Виконавець:

Студентка ЦВФН

Олішевська Тетяна Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

_старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бондаренко Павло Валерійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ АКТИВІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	6
1.1. Сутність та види активних операцій комерційного банку	6
1.2. Місце кредитних операцій у структурі банківських активів	13
1.3. Кредитна політика як основа організації кредитних операцій банків.....	19
РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ АКТИВІВ ПАТ "БАНК ВОСТОК".....	28
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ "Банк Восток".....	28
2.2. Оцінка напрямків розміщення активів банку та джерел їх формування ПАТ "Банк Восток".....	32
2.3. Особливості здійснення кредитної політики ПАТ «Банк Восток».....	42
РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПАТ "БАНК ВОСТОК".....	50
3.1. Основні проблеми управління активами комерційних банків в сучасних умовах	54
3.2. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості ПАТ "Банк Восток".	57
3.3 Шляхи удосконалення процесу інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір	60
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах сталий та поступальний розвиток економіки є неможливим без додаткового залучення суб'єктами господарювання ресурсів для становлення, стабілізації та зростання реального сектору економіки. Акумулявання необхідних вкладень для стабілізації і забезпечення стійкого зростання економіки неможливе без активізації кредитної діяльності банків. Таким чином, зростання економіки в значній мірі визначається активною участю банківської системи в інвестиційних процесах. З іншого боку, кризові явища в банківському секторі України не подолані на сьогоднішній день в повній мірі. Банки стикаються з цілим рядом проблем пов'язаних труднощами в оцінці ризиків, прорахунками в системі банківського менеджменту, низькою якістю активів і, як наслідок, зниженням показників прибутковості банків.

Зазначені аспекти діяльності вітчизняних банків та їх вплив на стан економічної системи, загалом, визначають актуальність дослідження проблем місце та ролі кредитних операцій в структурі активів банку, аналізу їх сучасного стану та визначення перспективних напрямів розвитку в умовах нестабільності фінансових ринків.

Огляд літератури з теми дослідження. Питання управління активами банків і, зокрема, їх кредитними операціями знайшли відображення в низці публікацій вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків. Значний внесок у дослідження даної проблематики зробили О. Дзюблюк, Г. Карчева, В. Крилова, Л.Примостка, В. Міщенко, А. Мороз, О. Пернарівський, І. Нідзельська, Х. Мінські, О. Лаврушин, М. Савлук, В. Сусіденко та інші вчені. Проте, як показали дослідження наукових джерел та аналіз сучасної практики банківського менеджменту, питання організації та управління кредитними операціями банків ще не вирішені повною мірою. Недостатня увага приділена комплексному вивченню порядку організації та здійснення кредитних операцій банків в

умовах конкуренції та нестабільності фінансових ринків, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень і розробок в даному напрямку.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ організації кредитних операцій банків, визначення їх місця та ролі в структурі активів установи та напрямів розвитку в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети передбачено постановку, формулювання і розв’язання наступних наукових і практичних завдань:

- дослідити сутність та види активних операцій комерційних банків;
- визначити теоретичні аспекти організації кредитних операцій банку та їх місце в структурі активів установи;
- визначити сутність кредитної політики банку та принципи її формування;
- охарактеризувати загальну характеристику діяльності ПАТ “Банк Восток”;
- оцінити напрямків розміщення активів банку та джерел їх формування ПАТ “Банк Восток”;
- узагальнити особливості здійснення кредитної політики ПАТ «Банк Восток»;
- основні проблеми управління активами комерційних банків в сучасних умовах.
- надати рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості ПАТ “Банк Восток”.
- надати шляхи удосконалення процесу інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір

Об’єктом дослідження є економічні відносини між банками та суб’єктами ринку з приводу формування активів установи, зокрема, шляхом здійснення кредитних операцій банку.

Предметом дослідження є діяльність вітчизняних банків щодо здійснення кредитних операцій як важливої складової їх активів.

Методи дослідження. В процесі дослідження діючої практики

організації кредитних операцій вітчизняних банків та визначення напрямів їх розвитку в сучасних умовах використані статистичні, математичні методи, метод аналізу і синтезу та спостереження. На основі діалектичного методу пізнання досліджено теоретико-методичні засади формування активів банку.

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові методи емпіричного та теоретичного дослідження, зокрема: аналізу і синтезу, узагальнення, системного аналізу, методи статистичного аналізу, методи порівняння, групування та графічний метод. Обробка даних здійснювалася з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України і Національного банку України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи - 72 сторінки, у тому числі на 12 із них розміщено 9 таблиць та 6 ілюстрацій, список використаних джерел із 55 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз фінансових ресурсів комерційного банку та шляхів її зміцнення дає підстави зробити наступні висновки й пропозиції.

Фінансови ресурси комерційного банку ще не стали об'єктом комплексного наукового дослідження у вітчизняній літературі, хоча потреба в таких дослідженнях є значною. У процесі аналізу структури банківських ресурсів і задля виявлення значення їх основних складових для забезпечення фінансової стійкості банку необхідно "невласні" ресурси розмежовувати на залучені й запозичені. Це дозволяє враховувати специфіку власності й джерел походження різних елементів ресурсів, що використовуються банком, але йому не належать, застосовувати до них конкретні прийоми.

Для зміцнення фінансових ресурсів комерційного банку істотне значення має зростання його доходів, насамперед прибутку як джерела збільшення власного капіталу. Валовий операційний дохід комерційних банків залежить від норми прибутку по активних операціях, розміру плати, що береться за надані послуги, величини й структури активів. Кожен з цих факторів вимагає застосування специфічних прийомів дослідження. Для забезпечення зростання дохідності комерційного банку та підвищення його фінансової стійкості важливе значення має кількісний та якісний аналіз кожного джерела доходів з метою встановлення вигідних для банку напрямів здійснення операцій. Збільшенню дохідності комерційних банків, крім підвищення прибутку від здійснюваних операцій та послуг, що надаються, сприяє й скорочення витрат на їх обслуговування. Це вимагає проведення постійного аналізу витратності банківських операцій та послуг і визначення можливостей їх зменшення, що позитивно впливає на фінансову стійкість банку.

Основою платоспроможності банку є його ліквідність. Однак платоспроможність залежить не лише від ліквідності, а й від ряду інших факторів політичної й економічної ситуації в країні чи регіоні, стану грошово-кредитного ринку, можливості рефінансування в НБУ, розвинутості ринку

цінних паперів, наявності й досконалості заставного законодавства, забезпеченості банку власним капіталом, надійності клієнтів й банків-партнерів, спеціалізації й різноманітності банківських послуг даного фінансово-кредитного закладу та інших факторів. Потрібний аналіз впливу кожного з них на платоспроможність банку і його фінансову стійкість.

Для створення умов, які б сприяли встановленню й зміцненню фінансової стійкості комерційних банків, держава повинна вжити заходів законодавчого й нормативного характеру:

- сприяти усуненню законодавчих обмежень щодо участі банків у створенні інших фінансово-кредитних інститутів та промислово-фінансових груп шляхом злиття банківського, фінансового та промислового капіталу, утворення дочірніх банків. Це зумовить кардинальні зміни у банківському секторі України, прискорений розвиток ринку цінних паперів та виникнення зацікавленості у банків щодо участі в оздоровленні інших комерційних банків, санації як їх, так й інших суб'єктів господарювання;

- ввести у законодавчому порядку більш повну відповідальність акціонерів (учасників) банку за використання залучених банками коштів, тому що на сьогодні вони несуть відповідальність лише в межах свого внеску, як це передбачено законом України "Про господарські товариства";

- внести зміни в нормативну базу щодо можливості відкриття кожним банком окремого субкореспондентського розрахункового рахунку, на якому були б сконцентровані лише власні кошти банку. Це унеможливить випадки блокування коштів клієнтів, що знаходяться на кореспондентському рахунку банку, і проведення розрахунково-касових операцій при виконанні рішень арбітражних судів про стягнення з власних коштів банку певних сум на користь позивачів.

Звичайно, й самі банки для забезпечення власної фінансової стійкості повинні організаційно перебудовувати свою організаційну, діяльність. Для цього їм необхідно:

- організувати підрозділи (якщо вони ще не організовані) управління кредитними ризиками (кредитні комітети чи інші підрозділи);
- провести заходи щодо подальшого всебічного розвитку внутрішнього аудиту і використовувати його висновки в поточному й стратегічному управлінні фінансовою стійкістю;
- запровадити планування і прогнозування роботи по залученню й розміщенню ресурсів, забезпечити вчасне доведення планів і лімітів до установ банків (філій, представництв тощо);
- розгорнути роботу по розширенню кола вкладників і не допускати концентрації залишків коштів на депозитних і вкладних рахунках обмеженої кількості вкладників,- намагатись переорієнтувати діяльність банку на розширення асортименту банківських послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрюшин С., Кузнецова В. Проблема плохих долгов и способы ее решения в России, Бизнес и банки. - 2011. - № 3. - С. 1-4.
2. Антонюк Г. Управління кредитним ризиком в банківській діяльності, Наукові записки. - 2006. - В. 15. - С. 155-158.
3. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів [Текст] : монографія, за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль: Астон, 2012. - 358 с.
4. Банківські операції: підручник, за заг. ред. А. М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. - 608 с.
5. Банківський менеджмент: навч. посіб. / О. Кириченко. - К.: Основи, 1999. - 672 с.
6. Берегуля О. Можливості вирішення проблем розвитку іпотечного кредитування в Україні, Вісник Національного банку України. - 2011. - № 11. - С. 40-43.
7. Бубенко І. Управління ризиками кредитно-фінансової організації на прикладі КБ “Приватбанк”, // Банківська справа. - 2002. - № 2. - С. 15-16.
8. Бушуєва І., Дем’яненко В. Алгоритм диверсифікації кредитів комерційного банку, Банківська справа. - 2002. - № 2. - С. 42-47.
9. Васильченко З., Деякі аспекти методологічної основи розробки антикризових заходів у банку, Банківська справа. - 2012. - № 2. - С. 70-79.
10. Вітлінський В., Великоіваненко Г., Наконечний Я., Пернарівський О. Концепція стратегії економічного ризикуЮ Банківська справа. - 2000. - № 1. - С. 13-16.
11. Воцилко І. Основи управління ризиками в банківській справ, Вісник Національного банку України. - 2001. - № 12. - С. 52-55.
12. Галіцин В. К. Система управління кредитними ризиками комерційного банку: монографія. - К.: Науковий світ, 2000. - 251с.
13. Гармидаров П. Ризик-менеджмент. Регіональна економіка. - 2003. - № 4. -

С. 140-145.

14. Гиниятов Р. Риск и контроль. Модель COSO, Банковский менеджмент. - 2006. - № 1. - С. 22-31.

15. Гідулян А. Актуальні питання поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників банками України, Вісник Національного банку України. - 2012. - № 1. - С. 50-53.

16. Горынина Г. Комплексная оценка финансовых рисков, Банковский менеджмент. - 2006. - № 5. - С. 9-14.

17. Гуцал І.С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України (питання теорії, методики, практики): монографія. - Львів: ВАТ "БІБЛЬОС", 2001. - 244 с.

18. Данилишин В. Проблеми управління простроченими кредитами та шляхи їх розв'язання, Банківська справа. - 2012. - № 3. - С. 66-72.

19. Директива Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2006/48/ЄС від 14 червня 2006 року "Про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ". - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_862

20. Довгань Ж. Управління кредитами ризиками банків в умовах економічної кризи, Вісник Національного банку України. - 2010. - № 8. - С. 51-55.

21. Долан Эдвин Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика]. - М. : АНК и др., 1996. - 446 с.

22. Друкер Питер Ф. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы: монография. - М.: ОАО "Изд-во "Экономика", 1992. - 85 с.

23. Едророва В. Н., Хасянова С. Ю. Модели анализа кредитоспособности заемщиков, Финансы й кредит. - 2002. - № 6 (96). - С. 9-15.

24. Едророва В. Н., Хасянова С. Ю. Пути совершенствования кредитной политики, Финансы й кредит. - 2002. - № 4 (94). - С. 2-8.

25. Економічна енциклопедія [Текст] : у трьох томах. Т.2 / ред. кол.: С. В. Мочерний (відп.ред.) та ін. - К.: Видавничий центр "Академія", 2001. - 848 с.

26. Енциклопедія банківської справи України : редкол.: В. С. Стельмах

(голова) та ін. - К.: Молодь, Ін Юре, 2001. - 680 с.

27. Энциклопедия финансового риск-менеджмента : под ред. А. А. Лобанова и А. В. Чугунова. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. - 878с.

28. Заруба О. Вдосконалення кредитної політики комерційних банків. Банківська справа. - 1996. - № 1. - С. 15-23.

29. Івасів Б.С. Гроші та кредит: підручник. [Вид. 3-тє, змін. і доп.]. - Тернопіль : Карт-бланш, 2008. - 528 с.

30. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ : затверджена 28.08.2001 р. № 368 / Національний банк України. - Офіційний текст. - Режим доступу до постанови : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>

31. Камінський А. Аналіз систем ризик-менеджменту в банках України, Банківська справа. - 2005. - № 6 (66). - С. 10-20.

32. Карманов Є. Бюро кредитних історій: ремонт відносин чи повна реконструкція, Вісник Національного банку України. - 2006. - № 11. - С. 32-35.

33. Карчева Г. Становлення та перспективи розвитку єдиної інформаційної системи "Реєстр позичальників", Вісник Національного банку України. - 2004. - № 2. - С.7-10.

34. Ковалев А. П. Банковское дело без опасности , Банковская практика за рубежом. - 2006. - № 8. - С. 28-43.

35. Ковалев А. П. Кредитные деривативы: купля-продажа кредитных рисков в Украине, Банковская практика за рубежом. - 2006. - № 4 (88). - С. 58-64.

36. Ковалев А.П. Оценка кредитных рисков в Базельском соглашении – 2, Банковская практика за рубежом. - 2006. - № 3 (87). - С. 62-67.

37. Коваленко В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: монографія. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - 198 с.

38. Коноваленко Н. Базельские заботы, Банковская практика за рубежом. - 2003. - № 10 (58). - С. 84-91.

39. Корнієнко Т. Методика визначення класу позичальника для розрахунку розміру резерву відшкодування втрат за кредитними операціями, Вісник

Національного банку України. - 2000. - № 3. - С. 35-37.

40. Корнієнко Т. Управління ризиками як складова управління активами і пасивами, Вісник Національного банку України. - 2003. - № 6. - С. 28-31.

41. Корнєєв В. Бюро кредитних історій: послуги, функції та організація діяльності, Фінансовий ринок України. - 2006. - № 10 (36). - С. 3-9.

42. Коршикова Т. Контроль та управління ризиками в кредитній діяльності банків, Вісник Національного банку України. - 2003. - № 1. - С. 24-25.

43. Кредитний ризик комерційного банку [Текст] : навч. Посібник; за ред. В. В. Вітлінського. - К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. - 251 с.

44. Лаврушин О. И. Банковское дело: современная система кредитования: монография. - М.: КНОРУС, 2009. - 139 с.

45. Ли В. О. Об оценке кредитоспособности заемщика (российский и зарубежный опыт), Деньги и кредит. - 2005. - № 2. - С. 50-54.

46. Любунь О.С. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник С. - К.: Видавничий дім "Слова", 2004. - 296 с.

47. Лютий І. О. Іпотека: сучасні концепції, тенденції та суперечності розвитку: монографія. - К.: ЦУЛ, 2009. - 548 с.

48. Мельничук М. Проблеми впровадження нових рекомендацій Базельського комітету щодо управління ризиками в банках України, Банківська справа. - 2005. - № 5. - С. 76-83.

49. Недилько А. Автоматизация управления рисками, Банковская практика за рубежом. - 2003. - №9 (57). - С. 81-85.

50. Основні показники діяльності банків України на 1 грудня 2012 року // Вісник Національного банку України, 2013. - № 1. - С. 15.

51. Офіційний веб-сайт ПАТ "Акціонерний комерційний банк "Київ" URL: <http://www.bank.kiev.ua/about/fnansova-zvtnst>.

52. Офіційний веб-сайт ПАТ "Родовід-банк" [URL: <http://www.rodovidbank.com/ukr/finreports>.

53. Офіційний веб-сайт ПАТ "Укргазбанк" URL: <http://www.ukrgasbank.com/rus/about/annual report>.

54. Офіційний сайт Незалежної асоціації банків України URL:
<http://www.nabu.com.ua>.

55. Павлюк С.М. Кредитні ризики та управління ними? Фінанси України. - 2003. - № 11. - С. 105-111.